

i Anledning af Udvalgets Forslag med Hensyn til § 1, som forandrer Antallet fra en Halv- til en Trediedeel, men det er i en modsat Retning af, hvad den sidste Taler antvode, den nemlig, at den vil ramme mange Hovetpligtige for haardt. Her er ikke blot Tale om den intelligente Deel, men ogsaa om alle de Hovetpligtige i det givne Tilfælde, saaledes som Forholdene nu stille sig. Naar man seer tilbage og kalder Erfaringen til Hjælp, eller man vil tænke sig, hvad der kan forestaae, saa kunde det meget let hændes, at mange Hovetpligtige kun med Vngstelse ville til en given Tid gaae ind paa Afsløsningen, og det er netop derfor, at jeg har faaet en Frygt for, at det kunde være farligt at indlade sig paa at overgive Magten til en Trediedeel og saaledes afvige fra det almindelige Princip, at nedlægge en Sags Afgjørelse i Fleerhedens Hænder. Af de Grunde, som have bevæget Udvalget til at stille dette Forslag, er vel den vigtigste den, at det har viist sig af Erfaring, at det har fremmet Hovetrets Afsløsning, idet, naar en Enkelt først har erholdt Friheden, have de Andre fulgt efter. Jeg veed vel af flere Kjendsgjerninger, at dette er aldeles rigtigt; thi hvad fornuftige Forestillinger og Udfigt til Fordeel ofte ikke har kunnet bevirke, er efter den menneskelige Naturs Beskaffenhed meget ofte opnaaet paa den Maade; naar Peer har seet, at Poul har en Fordeel fremfor ham, saa atraaer han at komme paa lige Vilkaar med den Anden; men jeg troer, at Forholdene her ere forandrede, thi Et er, at følge frivillig efter, et Andet, at tvinges dertil. Jeg kan ingenlunde ønske, at man af Grunde, hentede fra Mangel paa Oplysning, fra Sløvhed og Fordomme, som muligt kunne klæbe ved mange Hovetpligtige, at man af saadanne Grunde skulde give efter; men derimod kan jeg let tænke mig, at netop nu kunne mange meget fornuftige Hovetpligtige have antagelige Grunde for at angste sig ved at gaae ind paa Hovetrets Afsløsning. Naar man f. Ex. vilde opstille en noiagtig Beregning over alle de Afgifter og Byrder, som hvile paa en Eiendom, converterede til Penge, og det er jo netop det, som vi ere i Begreb med at gjøre, saa kunde det dog nok hændes sig, at der kunde opstaae en

vis Vngstelse hos nogle Hovetpligtige, der forøvrigt inderligt gjerne ønskede Hovetret afløst, for netop for Tiden at indlade sig derpaa. Skulde nu saadanne Mænd, naar de tillige tage i Betragtning Arbejdslønnens tiltagende Stigen og Forholdene i det Hele taget, som de ere og som de stille sig, svæve i Uvisshed om, hvorvidt en saadan Forandring vil være overkommelig for dem, saa kunde det meget let tænkes, at de ville betænke sig noget paa netop paa en given Tid at paatage sig en forøget Pengeafgift istedetfor de Præstationer, som de, uagtet de vel kunne indsee og erkjende det Fordærlige derved, dog for Tiden ere indrettede paa at udføre paa den Maade, som den nu ydes. Man maa vel lægge Mærke til, at det ikke altid er sagt, at den Hovetpligtige er istand til at bevirke Hovetrets Afsløsning paa en for sig fordeelig Maade, og saaledes, at han derved kan indvinde de Afgifter, som han paadrager sig. Vi maae nemlig betænke, at enhver Forandring i Bedrift kræver Offre og Forsud. Dette kræver ogsaa først og fornemmelig Landbruget, og naar en Landmand skal indvinde Afgiften ved en forøget Indtagt af sin Jord, saa maa han ofte ikke blot være beredt paa Forsud, men ogsaa paa Savn af Indtægter, og han kan godt være saaledes stueret, at det er ham umuligt at gjøre de Forsud, som ere fornødne. Jeg troer da, at Sagen vil meget let kunne stille sig saaledes, at det kun vil blive de mere velhavende Bønder under en Eiendom, som ville ønske en saadan Afsløsning, og det kan meget let blive Tilfældet, at de netop udgjorde den ene Trediedeel, hvorved der kunde opstaae det Forhold, at denne kunde tvinge de mindre velhavende, men derfor ingenlunde ufornuftige, Hovetpligtige til at gaae ind paa Hovetrets Afsløsning. Et saadant Tilfælde kan jeg meget let tænke mig, og derfor mener jeg, at man vel maatte betænke sig noget paa at fravige det almindelige Princip og de almindelige Regler, som hidtil have været vedtagne, at nemlig en Sags Afgjørelse skal hvile i Fleerhedens Hænder. Naar man herimod vil indvende, at, om ogsaa nogle af antagelige Grunde ikke ønskede Hovetrets Afsløsning til en given Tid, naar den fordreides af den ene Trediedeel, vilde de dog